УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
WWW.UNILIB.RS

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА
КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:
ЗА СРБИЈУ . . . . . 6 дин. МЕСЕЧНО
ОД ЈЕДНОГА БРОЈА . . . . . 0·40 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 дин. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:
РАНКО ПЕТРОВИЋ, ДОБРОСЛАВ РУЖИЋ, ЉУБ. П. ЋИРИЋ.

БРОЈ 76 НЕДЕЉА 24 ФЕБРУАРА 1891 ГОДИНА I

61 САСТАНАК

8 фебруара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК
Димитрије Катић

СЕКРЕТАР
Доброслав Ружић

(НАСТАВАК)

VI (у пројекту V).

Поступак Главне Контроле при прегледу рачуна.

Чл. 35. (у пројекту 29). Да гласи: „Главна Контрола врши преглед рачуна сама, или преко месне, окружне и среске контроле".

Чл. 36. (у пројекту 30). У другом одељку да се изоставе речи: „у цељи бржег и тачнијег прегледа да одреди", па после речи „рачуна" у другој врсти, да се стави „да одреди", тако у истом одељку изоставити речи: «се овај посао прегледања има» па ставити: «су дужни свој преглед».

Чл. 37. (у пројекту 31). Примљен по пројекту но само после речи «деловођа» да се дода „од прегледа рачуна или учествовања у раду».

Чл. 38. (у пројекту 32). Усвојен је по пројекту.

Чл. 39. (у пројекту 33). Примљен по пројекту но с тим, да се свуд реч «извешће» замени са «извештај», реч «цифру» у другој врсти другог одељка, да се изостави и место «годишње плате» у трећој врсти истог одељка, да се стави: «годишњу плату».

Чл. 40. (у пројекту 34). По пројекту само место „извешће" — „извештај".

Чл. 41. (у пројекту 35). Да се замени овако:

«Извештај с примедбама рачуноиспитача, даје председник једном члану Главне Контроле да их и он прегледа».

Чл. 42. (у пројекту 36). Учињене су ове измене: у првој врсти место речи: „на супер ревизију" да се стави: „на који се извештај односи";

У тач. под 1. да се речи: «у целини» изоставе и после „ли" у истоме реду, да се стави «оне», за тим да се изостави реч «постојећим» и на крају те тачке дода «који о томе постоје»;

У тач. под 2. реч „сравни" у првој врсти, да се замени са «упореди»; у тач. под 3. реч «пресумира» да се замени са «и он сам сабере».

Чл. 43 и 44. (у пројекту 37. и 38). Примљени су по пројекту, само код чл. 43. да се позив на „чланове 34 и 40» да се замени са «40 и 46».

Чл. 45. (у пројекту 39). Није примљен по пројекту, већ да се замени овим:

„Рачуноиспитач за неуредно прегледање рачуна одговара онако, како је овим законом одређено (чл. 114. овог зак.).

Чл. 46. (у пројекту 40.) Примљен по пројекту но с тим, да се у другом одељку реч «извешће» замени са «извештај»; у тач. 1. речи «задржи цела плата» да се замени са «задржава половина плате». Да се реч «основне» у првој врсти овога члана са свим изостави.

За тим да се у последњем одељку овог чдана изостави реченица «и у договору са њиме одредиће друго лице коме ће се каса на руковање предати".

Чл. 47 и 48. (у пројекту 41 и 42). По пројекту но с тим, да се у 42. чл. реч «цела» у трећој врсти изостави.

Чл. 49 и 50. (у пројекту 43 и 44). Примљени су по пројекту.

Чл. 51. (у пројекту 45). Да се изостави ова реченица у почетку «ако одређени члан за супер-ревизију рада рачуноиспитачевог нађе, да је прегледани рачун исправан, и да се нађ немају чинити никакве примедбе", па место тога да се каже овако: „ако члан, који је одређен да прегледа рад рачуноиспитача, нађе да је прегледани рачун исправан и да он нема ништа против њега да каже", а остало по пројекту.

Чл. 52. 53 и 54. (у пројекту 46, 47 и 48). Примљени су по пројекту, само у чл. 52 да се позив на чл. 103 и 104, замени са 120 и 121.

За тим, по мишљењу Државног Савета имало би да дође ново заглавље:

Б.

Рад месне Контроле

И онда ови са свим нови чланови:

Чл. 55. „При министарству финансије, министарству војном, при жељезничкој дирекцији, при управи фондова, управи монопола дувана и соли, при управи војно-техничких завода, окружним благајнама, при београдској царинарници, а и при другим надлештвима, где се појави потреба, постојаће потребан број рачуноиспитача, као орган Главне Контроле".

Чл. 56. Да гласи:

„Ове рачуноиспитаче распоређује по надлештвима према потреби послова Главна Контрола у својој општој седници".

Чл. 57. Да гласи:

„Дужност је ових рачуноиспитача:

WWW.UNILIB.RS

1., Да на сваком акту примања и издавања ставе «видео» са својим потписом, пошто се увере да је издатак и примање по буџету.

Не може се учинити ни један издатак из државне касе ни стално ни привремено, који није предвиђен у буџету, а без оваког потписа благајник не сме учинити издатак.

2., „Да сваког месеца присуствује прегледу каса, које наредбодавци чине и уверавају се о исправности прегледа, што ће и својим потписом на дневнику потврдити;

3., Да се уверавају, да ли се приходи правилно купе и у касу државну уносе;

4., Да у току месеца изврше преглед рачуна дотичног надлештва у смислу овог закона и то тако да на завршетку године буду с тим готови, те да поднесу свој извештај као што је прописано за редован преглед у Главној Контроли;

5., Да се у случају примећених злоупотреба, употребе одмах према одговорним лицима средства обезбеђења о чему подносе одмах извештај Главној Контроли;

6., Да и при другим касама државним и оним који стоје под надзором државе, у месту, а за које касе добију овлашћење од Главне Контроле, врше контролу у смислу наведених наређења;

7., Да раде и друге рачунске послове у месту или округу, за које им Главна Контрола изда нарочиту наредбу«.

За тим цео одељак под „Б“ у пројекту има да се замени овим новим члановима: и тај одељак постаје сад под «В».

Чл. 58. «За преглед окружних рачуна и наплате окружних прireза, као и других примања и издавања, по закону о уређењу округа и срезова, постоји окружна контрола.«

Чл. 59. «Ову контролу састављају један од месних рачунополагача, кога Главна Контрола одреди и два члана окружне скупштине, који се бирају тајним гласањем у окружној скупштини.»

Чл. 60. Дужност је ових контрола:

1. Да по чл. 67. закона о уређењу округа и срезова прегледају рачуне закључене према окружном буџету, који је одобрен;

2. Да прегледају све рачуне о покупљеном прирезу за снабдевање народне војске (тач. 10 чл. 29 истог закона);

3., Да прегледају рачуне о покупљеним окружним прирезима за друге потребе, а тако исто и све ванредне издатке учињене преко одобреног буџета;

4. Да по чл. 61. закона о уређењу округа и срезова испитују, јесу ли уговори о задужењу округа закључени и извршени у смислу закона

5. Да по чл. 64. истог закона испитују све рачуне о наплати мостарине, скеларине и других сличних прихода, када се и ови приходи у округу заведу;

6., Да прегледају рачуне о прирезу на трошкове управних власти.»

Чл. 61. «Кад ова контрола прегледа рачун по прописима овог закона, своје примедбе саопштава сталном окружном одбору, који ће се старати о њиховом извршењу.» —

Чл. 62. «Ако рачунополагачи не поступе по примедбама а у своме одговору не оправдају се, окружна контрола подноси Главној Контроли тужбу састављену по § 94 зак. о поступку судском у грађ. парницама и шаље јој све рачуне.»

Чл. 63. «Кад окружна Контола нађе, да су окружни рачуни уредни или кад их расправи по примедбама, она их разрешује, а Главној Контроли подноси у изводу преглед сума примања и давања.»

Чл. 64. «Окружна Контрола сврши свој рад најдаље за три месеца по завршетку рачунске године.

Њеним члановима припада дневница по 8 динара на дан из окружног буџета.

Ову дневницу немају чиновници у служби када врше преглед у месту.»

Чл. 65. „Окружна контола може за пронађене недостатке гражити и обезбеђења код суда, као што је прописано овим законом за ванредне комесаре Главне Контроле а о томе ће извештавати и Главну Контролу.»

За тим има овде да дође нов одељак са заглављем.

Г.

Рад среске контроле.

И онда ови нови чланови.

Чл. 66. „За преглед среских примања и издавања, која долазе од прireза или других прихода, као и за преглед општинских, црквених и манастирских рачуна, постоји среска контрола.»

Чл. 67. «Среску контролу састављају: један чиновник из среза или друго способно лице, које одреди Главна Контрола, један срески изасланик сталног окружног одбора, кога одреди исти одбор и једно лице, које одреди среска скупштина.»

„За црквене и манастирске рачуне додаје им се окружни протојереј или срески намесник.«

Чл. 68. «Среска Контрола прегледа све рачуне и издатке среске, општинске црквене и манастирске; чини своје примедбе, по правилима која пропише Главна Контрола, и ако се тим начином рачуни исправе она их разрешује а повод примања и давања у препису подноси Главној Контроли,

Кад су рачуни неисправни и не расправе се путем примедаба, среска контрола подноси тужбу Главној Контроли састављену по § 34. грађ. поступка са свима рачунима и саслушањем рачунополагача и наредбодавца.»

Чл. 69. „Кад општина по својим рачунима учини све што је наређено у закону о општинама, она о томе извештава Гл. Контролу, која наређује среској контроли, да у дотичној општини прегледа рачун. Ако се тим прегледом нађу рачуни за исправне, среска контрола извешћује о томе општински одбор написмено.

Кад општински одбор ништа не примети на овај рачун, он разрешава рачун, јављајући то и среској контроли; која извешћује о томе Главну Контролу уз извод главног прегледа.»

Чл. 70. «Наиђе ли се при прегледу на злоупотребе, среска контрола извидиће ствар у општини, узеће објашњење од рачунополагача, и ако се тим начином ствар не расправи, по што саслуша и општински одбор, о целој ствари подноси извештај Главној Контроли са свима рачунима и тужбом против рачунополагача стављеном по § 94. грађ. судског поступка.

Чл. 71. «Ако се при оваком прегледу наиђе на злоупотребу, среска контрола тражи обезбеђење код суда у смислу овог закона и о томе извештава Гливну Контролу, ако ово раније нису тражили одбори општински или црквени.»

Чл. 72. «Члановима среске контроле плаћа се у име попутине и дневнице по 8. дин, на дан из општинских или оних каса чији се рачуни прегледају, ако су рачуни исправни. Иначе ови издатци падају па терет неуредних рачунополагача, који издатак накнађују каси по решењу Главне Контроле.

Кад у општинској каси нема новаца, дневница и попутина, за чланове среске контроле, исплаћује се одмах из среских или окружних прireза, па се каса среска или окружна попуњује наплатом од дотичне општине или одговорног рачунополагача.»

Заглавље «VI“ постаје «VII»

Чл. 73, 74, 75, 76, (у проj. 57, 58, 59 и 60). Примљени су по пројекту но с тим, да се у члановима 59 и 60 где је употребљена реч «настављања« и «настављењу» замене са «упутством» и „упутству.»

Чл. 77, 78, 79, 80. (у проj. 61, 62, 63 и 64). Примљени су по пројекту.

Чл. 81. (у проj, 65). Да се последња реч «одреди» замени са „нареди.»

Чл. 82. (у проj. 66). У другој врсти место речи «може присуствовати» да се стави „присуствовање.»

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Чл. 83. (у прој. 67). Примљен по пројекту но с тим, да се у другом одељку са свим изоставе речи «ако и они буду присутни« и на крају трећег одељка да се дода «о овоме,» и у тачци под 4 истог одељка после речи «овлашћењу«, да се дода »и колико.«

Чл. 84 и 85 (у прој. 68 и 69). По пројекту с тим, да се свуд где стоји «извешће« замени са »извештај.»

Чл. 86. (у прој. 70). По пројекту но да се реч »сувишак« у првој врсти замени са »вишак« а место речи «депозитира« у трећој врсти, да се стави »остави као депозит.»

Чл. 87. (у прој. 71). По пројекту.

Чл. 88. (у прој. 72). На крају првог одељка да се дода: »учини ли он то, онда му се предаје каса на руковање.« У другом одељку у првој врсти, да се изоставе речи: »овај то не би добровољно учинио» и замене са „он то не учини,« а последњи одељак да се са свим изостави.

У трећем одељку истог члана место позив на чл. »43« да се стави »49.«

Чл. 89. (у прој. 73). По пројекту, но место позив на »44« да стоји »50.«

Чл. 90. (у прој. 74). Да се у трећој врсти изостави реч »основних« остало по пројекту и позив на чл. »40« да се замени са «46.»

Чл. 91. (у прој. 75). По пројекту само да се у другој врсти другог одељка после речи „да ли су« стави «ствари и материјал.»

Чл. 92 (у прој. 76). По пројекту, само место «извешћа» «извештај».

Заглавље «VII» постаје сад VIII.

Чл. 93. (у прој. 77). По пројекту, но у последњој врсти место «или» да се стави «и».

Чл. 94. (у прој. 78). По пројекту.

Чл. 95. (у прој. 79). У тач. првој место позива на чл. »117», да стоји »135«. У тач. под 2. да се изоставе речи у почетку «састав општих» и стави реч »прописује», а у другој врсти тога одељка после «рачуноиспитача« да се дода «месних«, а после речи «окружних» да се дода «и срески као и».

У тач. под 3 да се изостави реченица: «или за преглед истих одређује другу државну власт», и замени са «а који да се дају на преглед другој и којој државној власти».

Тачка под 8 да гласи: „решава о несугласицама у раду својих чланова».

Тач. 9. да се са свим изостави и замени овим: «9. Решава питања, која председник или који члан, а преко председника предложи по предметима рада контролиног».

За тим да се додаду ове нове тачке:

11. решава о количини пензије (чл. 11. овог закона) чиновника, који су стављени у стање покоја;

12. бира тајним гласањем кандидате за свој персонал;

13. изриче дисциплинске казне како над наредбодавцима осем министра, тако и над рачунополагачима и осталом свом особљу, у границама закона, у колико не спада у круг председникове власти.

14. саставља буџет својих расхода и прихода и подноси га министру финансије.

Чл. 96. (у прој. 80). Да се у другом одељку четвртој врсти изоставе речи «најстарији рачуноиспитач или» па да се у четвртој врсти после речи «Главне Контроле« стави „или један од оних њених рачуноиспитача, који је по реду најстарији« а речица „или« у предпоследњој врсти да се изостави.

Чл. 97. (у прој. 81). Да се прва врста изостави и замени са:

„Редовна седница расправља ова питања«.

За тим да се прва тачка замени овим:

»Доноси одсудна решења за рачунополагаче, наредбодавце и остала лица за плаћање недостатака или у опште учињених штета за касу па ма се ове открише и пре прегледа рачуна«.

У тач. под 4. да се изостави оно „и« после речи „решава«.

Тач. 6. да се замени овим:

„Расправља и сва остала питања за решавање којих надлежна је Гл. Контрола, а она нису стављена у надлежност опште седнице или председника».

Остало у томе члану по пројекту.

Чл. 98. (у прој. 82). Да гласи: Главна Контрола решава већином гласова«.

Чл. 99. (у пр. 83). По пројекту ну да се у трећој врсти речи; »сваки члан са председником«, замени са »председник и сваки члан«.

Чл. 100. (у пр. 84). По пројекту.

Чл. 101. (у пр. 85). Да се речи у првој и другој врсти „који су их донели« замене са „који су учествовали у решавању«, а тако и у другом одељку место речи »члан« да се стави „који је учествовао«.

Чл. 102. (у пр. 86), по пројекту с тим само, да се у последњој врсти првог одељка реч; „одреди« замени са »одређује«. —

Чл. 103. (у пр. 87). Да се после речи „одговору« у другој врсти стави реченица »поднесе доказе или се на њих позове« а да се „позове се на доказе« у пројекту избрише. У другом одељку, да се реч „зарад« замени са „на« и место »примедаба« „примедбе«.

Чл. 104 и 105 (у пр. 88 и 89). Примају се по пројекту.

Чл. 106. (у пр. 90). По пројекту с тим само да изостави „гл. XVIII« и онда да се овоме члану дода још један одељак, који да гласи:

„О својим одсудним решењима Главна Контрола извешћује министра финансије, који ће водити нарочиту књигу о тим осудама и старати се, да се наплате учине на време и новац унесе у касу«.

Чл. 107. (у прој. 91). По пројекту.

Чл. 108. (у прој. 92). По пројекту, но само да реченица „Контролни тужилац не плаћа таксу« дође као друга реченица у другом одељку, и онда да се речица „но« избрише.

За тим да овде дођу још два члана, који ће гласити:

Чл. 109. „Кад чиновници, који су стављени у стање покоја, затраже од Главне Контроле, да им она у смислу овог закона одреди количину пензије, морају јој уз молбу поднети уверење надлежног министра о томе: где је и колико као указни чиновник служио, колика му је била плата, кад је стављен у стање покоја, и кога је дана разрешен од дужности.

Ова уверења ће Гл. Контрола испитати и пре свога решења по таквој молби изискати од министра финансија примедбе ако има. Министар је дужан учинити примедбе за 15 дана од дана кад му се тога ради обрати Главна Контрола.

Ако министар финанције у томе року не одговори Главној Контроли и не пошаље јој своје примедбе, сматра се да су поднесени наводи и докази умесни и Гл. Контрола одређује према таквим документима пенсију, а решењем својим о томе на реверс извешћује министра финанције и молиоца.

Против овога решења и министар финанције и молилац имају право жалбе на Касациони суд за 15 дана«.

Чл. 110. „Кад овако решење Главне Контроле постане извршно, саопштава се ствар министру финансије, који наређује да се оно изврши.»

IX (у прој. VIII).

О реду по ком ће Главна Контрола узимати на одговор за неуредности и штете одговорна лица.

Чл. 111. (у прој. 93). По пројекту, но с тим да се у другој врсти изоставе речи »у прегледу«, после речи „наредбодавци« у предпоследњој врсти да се дода «и« а реченица »и чланови Главне Контроле који врше надревизију» да се изостави. —

Чл. 112. (у пр. 94). По пројекту, но после тач. 2 да се дода нова тачка која да гласи:

WWW.NARODNASKUPSTINA.RS

„3. Ако издатак чини без потписа рачуноиспитача у смислу овога закона". А тачка 3. онда постаје 4.

Чл. 113. (у прој. 95). Да се у тач. 1 првог одељка речи: „у појављеном случају", замене са: „кад се појави какав недостатак или неправилност а он" у тач. 4 после речи „да" у почетку друге врсте да се дода „се" и место „штете" у истој врсти да се каже „штета".

Чл. 114. (у прој. 96). Да се изостави и замени овим:

„Рачуноиспитачи Гл. Контроле, рачуноиспитачи месни, окружни и сресни, као и ванредни комесари одговорни су:

1). Ако се докаже очита немарност и неуредност при прегледу рачуна, каса, ствари и материјала, који су законом или наредбом Глав. Контроле њима предати на преглед.

2). Ако противно члану 57 овог Закона ставе „видео" и свој потпис на документима, а то нису требали да учине.

Чл. 115. (у пр. 97). По пројекту, но да се на крају дода: „у колико се штета не би могла наплатити од руковаоца и наслетку рачуноиспитача, кад је доказана њина одговорност по чл. 114 овог закона, а у колико се штета не може да наплати ни од руковаоца ни од наредбодавца."

Чл. 116. (у прој. 98) По пројекту, но у другој врсти да се реч „штета" замени са „штете", да се у последњој врсти после речи „наредбодавца" дода „и" а реченица на крају „и осталих одговорних лица" да се изостави.

Чл. 117. (у првој 99). По пројекту.

Чл. 118. (у прој. 100). Да се замени са:

„Главна Контрола може кад год нађе за нужно, позвати рачунополагаче да јој лично дођу и да дају усмена објашњења по рачунима, ако се дело пре тога не може усмено расправити.

Рачунополагачи дужни су овоме позиву следовати, али немају права на дијурну ни на попутнину.

„О оваквим случајевима свакад се извешћује и надлежни министар".

У пројекту чл. 101 Државни је Савет мишљења да треба, да се са свим изостави, јер је мера у њему сувише строга.

Чл. 119. (у прој. 102). Да се изостави последње две врсте речи „а недостатак итд." па до краја, и да се замене са: „и то у рачунима до 5000 динара, ако би недостатак износио до 1000 дин., а у рачунима преко 5000 дин. ако би недостатак износио до 300 динара".

Заглавље „IX" постаје „X".

Чл. 120, 121, 122, 123, 124, 125 и 126 (у прој. 103, 104, 105, 106, 107, 108 и 109) } Примљени су по пројекту, само пред чл. 125 заглавље „X" постаје „XI".

Чл. 127. (у прој. 110). Да се замени овако:

„Оне рачунополагаче, наредбодавце, и одређена лица за окружну и сресну контролу, која немају сталну плату за своју службу, Глав. Контрола може поред опомене и укора, казнити и новчано до 100 динара".

Чл. 128. (у прој. 111). Да гласи овако:

„Против дисциплинских осуда Гл. Контроле нема места жалби. Осуђени може за 15 дана од кад му је осуда саопштена преко Председника Министарског Савета, молити Краља за милост, и то само за осуду на казну. Тражење милости не задржава извршење осудног решења."

Чл. 129. (у прој. 112). Примљен по пројекту.

За тим да се овде стави један нов члан који да гласи:

Чл. 130. „Ако који чиновник буде од Гл. Контроле у две године три пута кажњен за дисциплинске кривице по овоме закону, у поновљеном случају овакве кривице, Главна ће Контрола прикупити сва акта о оним ранијим кривицама, па уз извештај о поновљеној кривици спровести их Државном Савету у смислу одредбе т. 5 члана 145 Устава.

За војна лица Гл. Гонтрола саопштава ствар министру војном, како би их предао војном суду.

Чл. 131. (у пр. 113). — Примљен по пројекту.

Заглавље „XI" постаје „XII".

Чл. 132. (у прој. 114). — Да се учине ове измене:

у тач. 1. да се изостави реч „врховни".

у тач. 2. у другој врсти место „једноликом" да се стави „једнаком".

у тач. 5. у трећој врсти после речи „решавање" да се стави „ни" и место „или" у истој врсти да се стави такође „ни". —

тач. 6. да ввако гласи: одређује послове рачуноиспитачима и по свршеном прегледу одређује члана као над ревизора.

тач. 7. да се изостави и замени овим:

„Има право да дисциплинарно казни рачуноиспитаче, секретара и остало особље, опоменом, укором и одузимањем плате до 15 дана.

За веће кривице председник износи предмет општој седници на решење.

Над члановима Главне Контроле Државни је Савет дисциплинарна власт, по тужби председника Главне Контроле или председника министарског Савета.

тач. 8. да се замени овако: „даје чиновницима одсуство до три дана, а дуже одсуство тражи се од председника министарстог Савета",

у тач. 9. да се изоставе речи „покретном имању" и да се стави: стварима које припадају.

За тим да овде дође још једна нова тачка која да гласи:

„10. Прима и одпушта из службе и одређује плату практикантима и служитељима Главне Контроле".

Чл. 133. (у прој. 115). Да се замени и да гласи овако:

„Кад је место председника Главне Контроле упражњено или кад је он спречен да долази на дужност, заступа га најстарији члан".

Чл. 134. (у прој. 116). Примљен по пројекту.

Чл. 135. (у прој. 117). По пројекту но да се у првој врсти реч „грађу" замени са „податке", а у другом одељку другој врсти да се изоставе речи „грађу за".

Чл. 136. (у пр. 118). По пројекту но у последњој врсти, да се изостави реч „одговорног" и на крају тога члана да се дода: „који је рачун прегледао".

Чл. 137. и 138. (у прој. 119. и 120). По пројекту.

У пројекту чл. 121. да се са свим изостави.

Заглавље „XII" постаје „XIII".

Чл. 139. (у прој. 122). У другој врсти да се изоставе р чи: „министар правде" и замене са „председник министарског Савета по саслушању Главне Контроле».

За тим у истој врсти место «чл. 11" да се стави „чл. 9. и 11".

Чл. 140. (у прој. 123). Да се замени овим:

Главна Контрола дужна је по чл. 182 Устава поднети Народној Сктупшти први пут општи државни рачун за рачунску 1888 9 годину у року од 2 године, рачунајући од завршетка буџетске године и после за сваку годину редом".

Чл. 141. (у прој. 124). — У првој врсти место речи „манастирски" да се стави: „и других установа које стоје под надзором државе".

У трећој врсти место речи: „власти" да се стави „Контроли" тако исто у првој врсти другог одељка и у првој врсти другог одељка, и у првој врсти трећег одељка, а у трећој врсти истог одељка место речи „власти" да се стави „контрола подноси своје примедбе окружном одбору на коначно решење за суму од 500 динара, за суме преко ове цифре сресна контрола".

Чл. 142. (у прој. 125). Да гласи:

„Контролу за преглед несвршених општинских рачуна за Београд и Ниш, извршиће по један одбор састављен из једног

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лица, које одреди Главна Контрола, и два лица, која одреди одбор дотичне општине«.

Чл. 143. (у прој. 126). да гласи;

„Сви државни рачуни, које овај закон затече у Главној Контроли незавршене било да је рад по иститима отпочет, или не, тачно ће се потписати и предати, под надзором Главне Контроле на рад нарочитим чиновницима, које ће она изабрати у својој општој седници«.

За тим да дођу овде још и ови нови чланови:

Чл. 144. Ови рачунопрегледачи, који могу бити и пензионари, или чиновници на расположењу радиће ове рачуне за награду, који ће им одредити општа седница или као дневницу или одсеком за поједини рачун према величини и тешкоћи рада.»

Чл. 145. «Сва права и дужности рачуноиспитача Главне Контроле по овом закону, припадају и овим рачунопрегледачима; но време проведено у овоме послу неће им се рачунати у године службе, ако нису на расположењу, нити ће имати права на периодску повишицу».

Чл. 146. «Главна Контрола одредиће своје рачуноиспитаче, који ће управљати овим радом и држати надревизију над израђеним рачунима и који ће као државни тужилац подносити предмете Главној Контроли на суђење, где то буде потребно.

Ови рачуноиспитачи дужни су прегледати рад одређених чиновника, давати им упуства, старајући се, да се цео посао што брже сврши, а за сваку неуредност и нетачност у раду истих чиновника извештаваће одмах председника Главне Контроле, који или ће их сам казнити, по овом закону, или предмет њихове кривице изнети општој седници на решење“.

Чл. 147. «Сума потребна за плаћање награда овим чиновницима ставља се у буџет Главне Контроле као ванредни издатак искључиво за ову цељ и само за време докле се ови рачуни (чл. 143 овог закона) не прегледе».

Чл. 148 и 149. (у пр. 127 и 128). Примљени су по пројекту. Пред чл. 149, заглавље „XIII» постаје «XIV».

Саопштавајући вам, Господине Министре, све горе изложене примедбе Државног Савета, част ми је и овом приликом уверити вас о моме одличном поштовању.

ПРЕДСЕДНИК ДРЖ. САВЕТА

Др. Докић с. р.

Потпредседник — Пројект овај упућује се секцијама.

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду продужење претреса буџета. Изволите чути известиоца.

Известилац М. Марковић чита партију под V Благодејање. — Одбор је мишљења да се на питомце место 70000 дин. даје 50.000 дин. и тиме да се уштеди 20000 дин. На питомице и питомце виших школа место 150.000 дин. да се стави 120.000 дин. дакле да се уштеди 30.410. Ми смо на те питомце виших и средњих школа метули ону цифру, која је била прошле године а то је 120.000 дин., али сад унапред изјављујем у име своје и одборово, да ако нам министар покаже колико се данас фактички троши, ја ћу примити већу цифру.

Витомир Младеновић — Ја сам хтео неколико речи да кажем о овој тачци на благодејање. Доиста кад помажемо у овој земљи све што иде на њену корист, онда ја мислим да у први ред може доћи ова тачка о помоћи државној и сиротињи школској. И кад се узме на ум са каквим тешкоћама ови ђаци добијају то благодејање, онда тим пре можемо ову суму одобрити. Ово благодејање, не могу да добијају они ученици, који имају из три предмета тројке, него то морају да буду врло добре и одличне оцене; ово се благодејање не даје ако таквих ђака нема, већ само ако их буде. Ту има извесних граница колико им се може да изда, тако у III разр. ђак прима 10 дин. у IV 12, у V 15, у VI 20, у VII 25 дин. месечно. Професорски савет ипак решава да те суме може и колико до највише мере да издаје. Сви ђаци, који ово благодијање примају, то су сиромашни ђаци, обично из сељачког и занатлијског сталежа, а одликују се и владањем и науком. Ја мислим да не треба овде да штедимо и да то треба да учинимо, и да одобримо ову суму по пројекту, јер што их ми више помажемо, то ћемо имати више одличних чиновника, учених грађана, јер оно време које су провели ти људи у школи, свакако као одлични ђаци, одлично ће и земљи послужити. Према томе, дакле, ја мислим да на овој партији не би требали да штедимо према користи, коју од њих можемо да очекујемо. Још да вам напоменем да ми ово не можемо да издајемо у случају кад таквих ђака немамо. Ја ћу да вам наведем пример, где сам ја морао и вратити једну малу суму државној благајни, јер није било толико ђака да су потпуно врло добри и одлични да све издам. Са ових разлога ја молим Скупштину да она одобри ову позицију, коју је предложио министар за сиротне ђаке по средњим школама.

Министар просвете Андра Николић — Господо, молим вас да се разговор не растура, и да разликујемо позицију о државним питомцима на страни од позиције благодејанаца у нашим школама. Како је и о једној и о другој позицији поведена реч, то ћу ја најпре говорити о једној па после о другој. На државне питомце одбор предлаже уштеду од 20.000 динара, значи да одбор смањује ту позицију од 70 на 50.000 дин. Ја вам могу казати како то стање данас стоји. Питомаца, који уче о државном трошку, који су већ уписани у школама у туђини, има толико, да се на њих троши мало више од 60.000 дин. Дакле остало би 9000 дин. Према томе могло би да изађе да ми овим људима, који су отпочели да се школују, јавимо да им се то обуставља, и да их позовемо натраг. То није немогућно извршити, али ја држим да то није корисно и економно, јер би значило од уложеног капитала не видети користи и онда би значило да је улагање капитала било бесмислено. Онај који је послат да учи, послат је с намером да од њега држава има доцније какве користи и кад се он сад врати, то би значило да је досадашње трошење било без икакве користи.

Молим вас да узмете у оцену то, да одборска уштеда овде значи управо једно трошење, а не штедњу. Што се тиче самога малог вишка који тражим за ову годину, ја га, господо могу да правдам врло лако. Нама може да искрсне стручна потреба за неку ствар, онда би било врло незгодно ако тако затворимо буџет, да на прилику ове године не можемо послати ни једног питомца. Прво дакле не би било корисно затворити буџет тако, да се неки број питомаца мора вратити, а друго не би било разложно, да се ни један више не може послати. Јер ви не можете предвидити, да у току 1891 г. неће требати ни један питомац да се пошље. То су потребе научне, прилике случајне, то се види тек кад се случај јави. Међутим, господо, овде долази још једна друга важна ствар: на питомце има већ 60.000 дин. ангажованих; али у овим одељку буџета нису само државни питомци; овим одељком буџета треба да се да могућности и за усавршавање професора, а то је једна од веома осетних потреба. У данашњим приликама, где има врло много политичких и економних послова, у Скупштини не стиже се да се занимамо о просветним пословима, али то мора да буде до године, кад у та питања морамо унети доста рада и пажње. Ви сами треба да желите да се за просветне законе и послове спрема један начин рада, који ујамчава много боље успехе тим просветним пословима. То на други начин неће моћи бити, него пошиљањем на страну професора, људи који су се показали склони учењу и кадри да уче, људи, за које се добило уверење да ће корисно употребити прилику, која им се пружа да они сами нешто науче, или да просветне прилике другог образованијег света упознаду. Такви људи моћи ће да у комисијама или одборима о просветним пословима доносе умесне и паметне предлоге; а овим путем, овом уштедом, то би било апсолутно затворено. Отуда би свакојако било штете, јер би била одузета могућност да се што боље спреме она просветна питања, о којима се мора до године Скупшт. занимати и то веома много. Дакле сводим разговор на ово: не треба решити ствар тако, да се неки питомци врате, не треба решити тако, да се апсолутно затвори могућност сваком одашиљању нових питомаца, и још не треба решити ствар тако, да се апсолутно затвори могућност да се шаљу професори на страну. С тога ћете ви учинити много боље, правилније и економније, ако оставите ову

веома скромну суму, која се тражи, и са којом ће, верујте, морати да се цицпја, да се добро пази колико се њих шаље, те да се изађе на крај. Нећу вам ради хвалисања рећи, али сам добро цицпјао у свима пословима где сам год могао. За време ферија обуставио сам хонораре за то, што је буџет сиромашан. Старао сам се да при распореду професорских часова, где је било 16 или 17, попнем на 18 или 19, и да тако извучем 3 — 4 места, која су у толико добивена, што је на појединог човека пало по 2 — 3 часа више да ради; то сам учинио с тога, што сам страховао да са одређеним сумама не могу да изађем на крај. На тај начин радио бих и кад би било да одапињем професоре; не би било сјајних издржавања, него би или ишли са својом платом, а под погодбом да их другови у колегиуму замене; отишли би са својом платом допуњеном разликом у трошковима на страни. У томе водио бих најпажљивије рачун, и могао бих вас уверити, да би се ова сума употребила најштедљивије. Из тих разлога ја вас молим да у позицији на државне питомце одобрите ову суму, која је тражена.

Што се тиче друге позиције, то су благодејанци, то су сиромашни ђаци, који добијају благодејање ако се добро и уче и владају, а губе то благодејање чим престану бити такви. Они дакле морају бити доброг владања, доброг учења и уредно потврдити сиротно стање. То је одељак под б.) Што се тиче тог благодејања, оно се може уредити на два начина: или објавити свима директорима да се држе правила и кад нађу сиротнога ђака, који заслужује благодејање, да му и дају, а ми ћемо одавде давати новаца колико треба. Ми не знамо колико ће бити одличних ђака, који ће добити благодејање, а не знамо колико ће их учинити какву погрешку, због које би и изгубили благодејање. То су прилике које не може нико да предвиди. То је један начин. Други начин, по мом мишљењу бољи, и који ћу ја завести чим се буџет одобри јесте овај: треба објавити сваком директору, да рецимо та и та школа добија, 5, 6, или 8 благодејања; онда се оно не даје редом сваком ђаку, који заслужује благодејање, него се између броја оних који га заслужују проберу онолико колико та школа има благодејања. На прим једним избором 12 би требало да добију, међутим школа има 6, онда се они још пробирају и изберу се од њих 12 само тих 6. Овим путем може да се унесе више реда; онда знамо у напред и кажемо шабачка гимназија имаће толико и толико благодејања, ниишка толико и толико и т. д. Тим путем мислим да у неколико помогнем и бољи распоред ђака по школама; ми у томе немамо доста невоље, све се прибира у престоницу, тако да су гимназије овде препуњене (јер је овде прилика да се може што и зарадити). Држим да би овим путем то регулисали тако, да кад би се знало да је на прилику у ужичкој школи више штипендије, него у београдској, онда би се тамо и више ђака јавило, јер би имали више изгледа да могу доћи до благодејања.

Колико управо треба за сва благодејања не могућно ми је предвидети, већ само могу ово казати, сума коју тражим, таква је, да ће се досадашње благодејање морати нешто да прекине и смањи; мораћу да прекинем с тога, што овакав велики број благодејанаца не може да остане.

Известилац је казао, да је и прошле године била сума од 120.000 динара и да је то разлог, да та сума остане и ове године. На то вам могу казати ово: Збиља је прошле године била та сума, али за благодејање ђацима она је стигла само до месеца Августа, и по томе није било могућности, да се ђацима и даље даје благодејање. Ја сам онда држао, да смем предложити влади, да се настави издавање благодејања до краја године. У томе смо и прекорачили ту суму. Ако хоћете, да се позивате на прошлу годину, онда узмите на знање да оно није било толико, колико је за благодејанце требало. С тога ја сад и тражим ову суму, за коју бих вам могао изнети чак и имена благодејанаца. Најбоље ћете увидети ову потребу, кад узмете на знање колико много имамо ђака у учитељским школама. Ви знате потребу: да што више привлачимо ђаке у учитељску школу, како би имали што више учитеља спремних, те да не поверавамо децу у основној школи људима, за које знамо да немају довољно спреме. То је тежња, коју и Скупштина треба да потпомогне, кад год види да министар просвете увлачи у основне школе што спремније учитеље, тога ради мора се давати благодејање учитељској школи.

Ове године, господо, изишло је из учитељске школе 140 учитеља, који су заузели места у основним школама. Ако би се ово благодејање смањило, бојим се да ћемо смањити тај извор, тај контигенат за раднике у основној школи.

Из тих разлога, господо, ми нећемо моћи да уштедимо ни на другој суми, а да не буде та уштеда од штете. С тога вас молим, дакле, да примите и једну и другу суму, коју сам предложио, уверарајући вас, да је та сума крајње минимална.

Богосав Поповић — Што држава троши на државне питомце, то је добро и треба да се троши, али ја имам да кажем нешто о питомцима, који се шаљу на страну. Ту се чини неправилан избор, ту се бирају ђаци богатих људи. Као што сам слушао од многих тамо има богаташких синова, и синова чији су очеви чланови главне контроле и уживају државно благодејање и т. д. На пр. тамо је син члана главне контроле Марка Велизарића као државни питомац, за тим богаташа Трифковића, затим Туцаковића и т. д., има их много таквих.

Потпредседник — Није реч о избору питомаца, него о суми, која треба овде да се одобри.

Богосав Поповић — Дакле право је да треба слати и издржавати сиротињске синове и за то би желео да се у будуће бирају и шаљу у иностранство сиротињски синови, и нека се у буџету сума за питомце усвоји.

Известилац М. Марковић — Господо, ни одбор финансијски није имао намеру да чини уштеду по овим позицијама. Што се тиче прве позиције, одбор је и онда држао да ће се неки од питомаца, који су на страни вратити у току ове године, те с тога је и смањио ову цифру; али како чујем од господина министра просвете ствар стоји друкчије, и што се тиче мене лично, ја мислим а држим да ће и одбор пристати на то да остане ова цифра каква је. Но ја имам само да напоменем ово: да има и на страни извесних питомаца којима држава даје издржавање, па они тамо проведу по 7, 8 и 10 година, не полажући испите и не раде ништа. Дакле ту је било злоупотреба под пређашњим владама и ја би желео да се тако што више не дешава и да на то г. министар просвете обрати нарочиту пажњу и да води строга рачуна о тим питомцима. Ја примам ову прву цифру да остане.

Ранко Тајсић — У овој партији на издржавање питомаца одбор је се руководио мишљу, која је се у практици доказала. Доказало се у практици, да од питомаца, који се шаљу на страну врло се мали резултати показују. Показало се да се добија мали резултат у сваком погледу. Толике паре, толико година троше се и кад дође прилика да затреба образован човек опет се то попуњује људима са стране, дакле изгледа или да су они са стране научнији, или да су од ових наших крили науку кад су били на страни, или да наши питомци ништа стварнога и не уче. Али сума сумарум ствар тако стоји, да је врло мали резултат и то је одбор руководило да ову цифру на издржавање питомаца смањи.

Друго, господо, да вам напоменем ову околност. Многи наши питомци кад сврше школу и дођу овде и ако то буде човек просветне струке и где у средњу школу ма какву диплому донео са стране, он мора опет да полаже испит, али који буде срећан да га извуку за професоре Велике Школе он не полаже никакав испит, а махом то бива по протекцији, дакле врло чудновато ствар стоји: онај који дође на Велику Школу долази без испита, а онај који дође у средњу школу мора да полаже испит. Према томе изгледа да треба више знања за средњу; а мање за Велику Школу.

Кад се узме у обзир да се до тих пара, које се дају на питомце, врло тешко долази и кад се још узме у обзир, да имамо доста људи, који су били на страни, онда са свим је нужно да се ту мало и уштеди. Дакле одбор је тиме и руковођен да се ова уштеда може учинити.

Михаило Поповић — Ја сам мислио овде да говорим о овој тачци под б., али усљед говора Ранка Тајсића хоћу да

www.bibliotekaunsveta.rs

додирнем и прву тачку; ја ћу да се послужим наводима његовим, да докажем потребу да треба усвојити прву тачку као што је предложена. Поштовани посланик г. Ранко Тајсић казао је, да је један од разлога да треба смањити ову суму, дакле чинити уштеду, што од оних питомаца, који су слати на страни није виђено великих резултата и да у прилици, кад треба више стручне спреме, ми опет узимамо људе са стране. Баш то је доказ да смо ми слаби у том погледу, баш тим његовим наводом, ја држим да се тим доказује да наше потребе нису намирене и да нас тај маленi резултат и приспављава да у том погледу радимо мало више.

Што се тиче друге тачке ја држим, господо, нема позиције, која је у племенитијој и хуманитарнијој цељи, него што је ова. Ова сума, која се овом тачком предлаже, даје се на то да се помогне сиротињи да и сиромашни ђаци могу да сврше школу. Мени су познате погодбе, које се траже од младића ђака, који хоће да добију благодејање, и верујте да су те погодбе оштре и да их врло мали број добија и ако сведете благодејање на тако малу суму, као што неки хоће, и по таким оштрим погодбама да се заслужује, верујте ми ћемо монополисати школовање, и само богаташка деца учиће а сиротиња неће. Ја мислим, да се с том мишљу неће измирити ни једна странка, а најмање радикална странка. Заиста ако водимо рачуна о сиротињи, овде треба да је помогнемо, али има још један разлог, који вољује да овде сиротињи треба помоћи. Ми кад помажемо сиротињи у другом случају и не помишљамо да нам она врати доброчинство. На против кад је овде помажемо, она враћа оно што јој се даје. Господо, ако су потребне школе и људи од науке, онда на сваки начин најпотребнији су они, који су најталентиранији. Кад сиромашни ђаци поред крајње невоље могу да одговоре тешким погодбама, које се траже за благодејање и добро владање, онда значи да је ту дар, и ако се не однегује нашом помоћи, ми би на првом месту учинили штету сами себи, а на другом сиротињи. Као што видите сама племенитост задатка тражи да се усвоји овако, као што је предложено.

Јоксим Павловић — Ја не знам како сама Скупштина може да се оријентише, кад се овде сад одбор обавештава са министром и пита да ли је овако? Шта остаје за нас да мислимо, кад се овде сад пита одбор, и не зна колико је пре трошено и какво је фактичко стање. Ја изјављујем негодовање, што то одбор није пре испитао.

Што се тиче просвете, наш народ није се никада показао неблагодаран спрам ње Ми смо и пређе давали приличне суме на издржавање питомаца и може се слободно рећи, да нисмо отуда добили резултате и оне признателности, коју треба да добијемо од тих наших питомаца. Ја ћу да наведем један пример за то. Има толико случајева, да је један младић послан на страну као државни питомац, и када се врати са стране, он заузме положај професора Велике Школе; не прође много времена он заузме још неко више место и дође за министра, и не прође неколико година од како је дошао, ви тога човека већ видите као министра на расположењу, а овамо с друге стране видите да Вел. Школа плаче за професорским снагама. Таковних примера има врло много, има више професора Вел. Школе, који су сад министри на расположењу. Ја мислим да се на то треба да обрати мало већа пажња, и кад се на ту цељ троши да се зна зашто се троши.

Што се тиче говора г. министра просвете, да је мала цифра, коју и одбор усваја, ја ћу ово рећи: Господо, у Русији и Француској не даје се толико потпоре на издржавање питомаца, колико наша држава даје. Ти питомци бирају се по способности у науци и међу њима и сиромашних и богаташких и чиновничких синова, и ја нисам никако томе противан што има чиновничких и богаташких синова, само кад се бирају по способности, по научној спреми; само бих имао ово да приметим, да оним потомцима, који су бољега материјалнога стања, нема смисла давати велике потпоре, као онима, који су сиромашни, јер ако се овим питомцима, који и иначе од куће потпоре имају, даје велика потпора од државе, они ће се врло лако одавати раскошном животу. С тога, ја сам мишљења, да усвојимо одборско мишљење, али онако, како га је он првобитно изнео.

Живан Живановић — Господо, кад хоће нешто да се решава, онда се не треба управљати по изузецима, него по правилу. Господа, која говоре против српских питомаца, узимају изузетке за правило. Истина је, може се десити, да по неки питомац и не ради, може се рећи, да су неки питомци имућни а други нису.

Али, господо, то баш није тако сигурно, јер се не може знати на сигурно, ко шта и колико има. То је ствар друге природе; овде има да се говори у начелу о питомцима: да ли треба да се шаљу или не? Ја држим да треба за то, што школовање на страни је далеко савршеније и обилније, него код нас. Један младић на страни може да види све у лепшој форми и са лепшим средствима, а нарочито то вреди за оне људе, који се спремају да буду наставници средњих школа, јер они треба да буду више спремнији. Али ја ћу навести један случај, који нас мора упутити на то, да заиста треба одобрити ову суму, која се тражи за наше питомце, осим тог, што би за цело био и грех да се врате досадашњи неки питомци, и да тако пропадне оно, што је на њих утрошено. Ја ћу да вам наведем ову околност. Ако узмете шематизам и ако би тражили колико има наставника у нашим средњим школама, ви би дошли до резултата да су ваљда половина наставника дошљаци са стране; како који младић из прека сврши школу у Пешти, он оставља своју постојбину и долази да брани Србство, и ако није овде у опасности. То је, господо, један жалосан факт, у гимназијама нашим треба да седе домородци, ми треба да се служимо и Србима са стране, ја се не противим томе.

Ја то не говорим због тога, што сам противан тим људима, али, чини ми се, да ти људи имају више потребе да чувају Србство тамо, одакле су дошли, јер је оно у већој опасности, него што је овде. Кад читамо пописе људства и српскога живља, одакле су они — дакле у војводини и приморју — видећемо, да где је пре било 20.000, сад је 10, а где је 15 сад је 5, а овде се међутим у масама досељава интелигенција, и напушта свој народ, у који продире Мађар, Влах и Немац, док и тамо не доживимо жалосни резултат, као што смо у стара времена у неколико, и ако злом судбом, уступили Арнаутима класичне пределе српске у Старој Србији и Македонији. За доказ докле та ствар може да иде, ја ћу вам напоменути један немио случај, који је направио сензацију у наставничким круговима, а који је свакако морао непријатно дирнути и г. министра просвете.

Један таман момак, који је свршио школу на страни, подвргнут је по законима нашим испитима и добио је тројку, па му је то било жао. Тај младић добио је диплому, но он је сматрао да она није према његовом знању и да није дрскост да ту диплому врати и да каже да је он неће. Ја вас молим, да узмете на ум, како можемо да се са тим човеком равнамо, кад он ни законе наше не поштује. Не знам да ли је то истина, али ја морам да овај случај дубоко сажаљевам.

Кад све ово узмемо у обзир, *онда изгледа, да смо ми у нашој рођеној држави окупирани.* Немојте ме, господо, корети да ја не љубим Србство. Оно је мени драније од свега. Свакако Србија треба да буде место, које ће најбоље да гаји и чува Србство. У њој треба да нађу прибежишта сва *гоњена* браћа из других српских покрајина. Са тих разлога да треба чувати Србство, а да би се принудили и младићи, који овамо долазе да остану у својој земљи, *где су више потребни*, ја бих одобрио и већу суму него ова што је.

Што се тиче сиротиње гимназиске, факт је да има много деце, која би требала да отпадну, јер неће да уче, али има доста честите сиротиње, којој треба да се помогне. С тога ја мислим да ову суму на питомце и благодејанце треба одобрити, како је првобитно предложена.

Министар просвете Андра Николић — Сматрам за потребно да Скупштину обавестим о овоме што је изнесено да се са питомцима неуредно ради. Господо, ја вас молим да не износите субјективна мишљења о богаству или сиромаштву. Ја

вас могу уверити да министри просвете за ове последње три године нису одређивали питомце сами, него су тражили оцену од људи компетентних и стручних, који су испитивали кандидатову школску спрему, здравље и сведоџбу о материјалном стању. А кад се тако ради, онда има довољно гаранције, да се са питомцима неће радити неуредно, а ако и има какве неуредности, то се не може поставити као правило, него то може да буде само случајност. Правило је да питомце бира Велика Школа у којој су се они и спремали а људи који их оцењују то су њихови професори, који су свакако најбоље кадри да оцене и познаду онога кога препоручују. Министар овде може се рећи врши само једну формалност, он потписује питомчев избор. Дакле, немојте се бринути да одашиљање ових питомаца иде по некој протекцији. Оволико сам сматрао за нужно да кажем односно начина бирања питомаца.

Потпредседник — Претрес је свршен, стављам на гласање позицију под тач. I по пројекту од 70.000 динара: ко је за то нека седи, а ко је против нека устане? (Већина седи). — Објављујем да је Скупштина усвојила ову позицију.

Стављам на гласање позицију под тач. II од 150·410 дин: ко је за то нека седи, а ко је против нека устане? (Већина седи). — Објављујем да је Скупштина усвојила ову позицију.

Стављам на гласање позицију на ескурзије од 5.000 динара: ко је за то да се та позиција одобри нека седи, а ко против нек устане? (Већина седи). — Објављујем да је Скупштина усвојила ову позицију.

Известилца чита позицију на научна средсва за училишта.

Ја овде имам одвојено мишљење, које се састоји у овоме. Мени се чини, господо, да 30.000 дин. на отачаствене школе којих има 31 с Великом Школом, велим да је та цифра сувише мала, од ових 30.000 дин, најмање мораће се дати Вел. Школи око 20.000 дин. а за све остале кабинете остаје само 10.000 дин., за све средње школе, а то је тако мала сума да се не може ништа набавити што школи треба. Једна школа, која није снабдевена потребама, не може напредовати и радити као што ваља, с тога бих вас молио да ову позицију повисите и како ја мислим биће довољна једна скромна сума од 20.000 дин. и тако би цела сума била 50.000 дин. Са том сумом ми ћемо моћи снабдевати све школе с оним што је потребно. Будите уверени, да школа, која нема карата земљописних, збирака, кабинет да у тој школи не може бити никаква успеха у науци и тек кад школа буде снабдевена са свима потребама њеним, онда се од ње може захтевати да она напредује. С тога вас молим да примите ову цифру како сам ја предложио.

Добра Ружић — Дозволите ми да учиним једну малу примедбу, због које и ја мислим да ову суму треба повећати. Ова је сума доиста мала али не како се она распоређује, него нека ми опрости г. министар како се она злоупотребљује. Тај ми се начин распоређивања не допада. Ми имамо Велику Школу, две реалке, једну богословију, две учитељске школе, једну вишу женску школу, осам гимназија, шеснаест полугимназија и та сума кад се подели на све, и онда не долази ни 1000 на једну школу. Међутим имајте на уму да неке школе имају и сувише а неке немају ни мало користи отуд. У ужичкој реалци библиотека има свега 500 бројева књига. За реалку није од 85 год. набављено ништа. У физичном кабинету има свега 82 нумере и онај, који предаје физику не може да предаје са експериментима. Хемиски кабинет има свега 29 нумера и за 12 година за хемиски кабинет није набављено ништа.

Међутим има завода, на пр., велика београдска гимназија, која је била у стању да набави један модел инсекта и да га плати 800 дин. Београдска гимназија којој стоји на расположењу велика школа с њеним кабинетима, има да даје 800 дин. за један модел, то је одвише, док друге не могу да имају и најпотребније. (Тако је).

И за то ја протестујем против таквога поступка и молио бих г. министра да ову суму употребљава правичније и правилније, а тражио бих да се на ову цељ да и више; да ова цифра буде на пр. 50.000 дин. те да тако и остали заводи могу имати више научних средстава.

Молим 10 посланика да ме потпомогну. (Устаје).

Витомир Младеновић — Ја нећу да говорим о величини ове цифре, јер је она довољна, довољна је сума од 30000 дин. за потребе средњих школа. Али пошто се и Велшкола такође снабдева из ове партије, онда је ово сума врло мала, тим пре, што ће се на ове школе, које су у месту, у коме је министарство просвете, трошити више а за школе по унутрашњости врло мало или нимало.

Поред тога, што је ова цифра мала, има још једне незгоде у начину, како се она троши; дозволите да и о том коју рекнем а чини ми се да и г. министар није сагласан са досадањим начином набавке учила за средње школе.

До сад је, на име, министарство просвете набављало књиге и учила свима гимназијама, управо оно је било као неки либерант за набавку учила, и слало гимназијама. А тај је начин набавке учила незгодан, јер министарство често пошаље једној школи оно што она има или оно, што јој не треба.

То је једна незгода.

Друга је незгода та, што министарство узме на страни га учила и пошље их школама и наређује наставнику да те ствари прими и заведе у инвентар, па о томе извести министра.

Он нема права, да примајући ствари, цени, да ли су оне добре или не, и да их врати либеранту ако неваљају, јер он нема право да то чини, но му је дужност само да их заведе у инвентар и прими на чување.

Међутим кад не би министарство набављало ове ствари и слало их у затвореноме сандуку, онда би било друкче а то је што не ваља дотични наставник не би ни примио. Боље би било кад би се отворио на ову цељ кредит свакој гимназији, па да оне саме набављају потребна им средства. (Чује се: на ствар.)

Потпредседник — Молим вас да говорите о кредиту.

Витомир Младендвић — Па о кредиту и говорим и о начину како се он троши, јер је доказано да је овако трошење било незгодно.

Нека се да на знање свакој гимназији, колико може да утроши на ову цељ и она ће то и чинити. Пошто ми имамо 30 гимназија, то би се свакој могла да да сума од 1000 дин.

Наравно да би могло бити мало разлике у величини кредита према величини гимназије. Професорска колегија добивши кредит за гимназију, одредиће у проф. седници шта треба да се набави а министарство нек изашље једног изасланика, па нек прегледа и нек узме на одговор оног наставника, који узима оно што му не треба.

То налазим да је правилно, али кад је реч о овој суми, ја мислим да је она мала а доказ је за то, што да нису и општине по унутрашњости давале на ову цељ, неке школе имале би врло мало учила.

Панта Срећковић — У одбору ја сам овде одвојио мишљење. Од ове господе која су говорила, мени се чини да нису ствар правилно схватили, траживши да колегијум професорски овде решава шта да се набавља.

Узмимо на пример нас саме. Кад би сваки од нас добио по 100 динара на куповину чеких ствари, сваки би нешто друго купио. (Чује се: истина је тако).

Боље је да министар купује него сви професори. Још вам кажем да је сума од 30000 дин. мала, ако хоћемо да набавимо све потребе за наше библиотеке и наше кабинете, и ако хоћемо да будемо у току науке и књижевности, ако хоћемо да професори иду упоредо с науком.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Одговорни уредник **Ранко Петровић**

Штампа краљ. српске државне штампарије